

22 august 2024

„Bizara neînțelegere” și „Bărbierul din Sevilla” la Festivalul Rossini din Pesaro

text de Costin Popa

Două opere comice, două minunate realizări scenice au completat afișul festivalier al anului 2024, „L'equivoco stravagante” și nemuritorul „Il barbiere di Siviglia” (titluri în original). Prima, o *dramma giocoso*, cea de-a doua numită *commedia*, de fapt o *opera buffa*, pe librete de Gaetano Gasbarri, respectiv Cesare Sterbini. Două ediții critice datorate Fundației Rossini în colaborare cu Casa Ricordi și editate de Marco Beghelli/Stefano Plana, respectiv Alberto Zedda. Două producții mai vechi, din 2019 și 2018, reactualizate pentru reprezentare la Teatrul Rossini și Arena Vitrofrigo.

„L'equivoco stravagante”

Premiera absolută a avut loc la Teatro del Corso din Bologna în 1811, fiind prima creație rossiniană în două acte. Nu s-a jucat decât de trei ori, din cauza interdicției poliției care descoperise în acțiune o tentativă de dezertare. De fapt totul este o glumă de un burlesc irezistibil, cu personaje grotești (Gamberotto obez) și prostănace (Buralicchio dizgrațios), cu un cuplu de îndrăgostiți, fâșneța Ernestina care se exprimă cu prețiozitate și Ermanno timid și neîndemânatic, plus o pereche de servitori, Rosalia și Frontino, surse de proiecte îndrăznețe pentru ajutorarea amoretelor. Comicul de situație este peste tot, pornește din dorința lui Gamberotto de a-și căsători fiica Ernestina cu Buralicchio, farsele merg până la a o considera pe domnișoară drept bărbat cu sexul schimbat (ne aflăm în secolul XVIII timpuriu!), se adaugă arestări de... operetă și evadări din închisoare, tentative de suicid, toate se rezolvă în finalul fericit când cei doi îndrăgostiți rămân împreună și aranjorii își văd de treburile lor.

Scenă de ansamblu. Foto Amati Bacciardi

Un subiect tipic buf, dar meritul punerii în scenă revine în maximă măsură regiei semnate de Moshe Leiser și Patrice Caurier, creatori care au produs un spectacol memorabil, viu, antrenant, cu cadraje simpatice, joc de scenă reușit, tipologii minunate, individualizate de personaje și relaționări admirabile. Totul într-un decor unic (Christian Fenouillat), incinta casei lui Gamberotto, modernă cu un tapet floral stilizat și cu un uriaș tablou tematic cu vaci și alte animale de curte, printre care se mai plimbau și unele personaje. Ironia domină, mai ales că toți eroii, coriștii incluși, au nasuri diforme aplicate ca măști, simbol al scornelilor, balivernelor, ipocriziei și minciunii. Renunță la ele în final, reasezând trama pe normalitate. Delicioase au fost momentele de joc ale coriștilor-servitori care fac curățenie, frecând interminabil absolut aceeași bucată de podea, perete, tablou sau, în altă scenă, se scarpină la nesfârșit, insistent în cap. Clipele de stop-cadru ale coriștilor, ale tuturor participanților la acțiune au fost și ele binevenite. Sub ideile lui Moshe

Leiser și Patrice Caurier, „L'equivoco stravagante” este o spumă de vervă și coerență cu sensurile muzicii.

Frumoasele costume de epocă (*commedia dell'arte*) au fost semnate de Agostino Cavalca, iar luminile de Christophe Forey.

Carles Pachon, Nicola Alaimo, Maria Barakova. Foto Amati Bacciardi

Doi baritoni (ceruți bași de Rossini în partitură) au cântat cu aplicație rolurile Gamberotto și Buralicchio, italianul Nicola Alaimo, respectiv spaniolul Carles Pachon. Două voci la care agilitățile rossiniene sunt la îndemână. Ariile lui Gamberotto „Parla, favela, e poi...” (actul prim) și „Il mio germe, che di Pallade” (actul al II-lea) au revelat soliditatea zonei centrale a registrului, accentele de comic debordant date rostirii cuvintelor și acutele fastuoase. Cavatina lui Buralicchio „Occhietti miei vezzosi” a însemnat pentru interpret expunerea unui glas generos, plăcut timbrat, cu mobilitate în expresie și a prefigurat tirada energică din finalul operei. Duetino dintre cei doi „Ah, vieni al mio seno” fusese în primul act de o savoare extremă.

Ernestina cea blondă și pierdută în lumea cărților, din care nu reține mare lucru întrucât pocește numele personajelor, a fost mezzosoprana Maria Barakova, cu culoare de voce apropiată de cea a contraltei dorite de Rossini. În cavatina „Nel cuor un moto io provo” a cântat cu linie vocală frumoasă, consistentă, omogenă în care fioriturile delicate s-au alăturat acutelor bogate și strălucitoare, metalice și chiar tăioase.

Pietro Adaini și Maria Barakova. Foto Amati Bacciardi

Desigur că tenorul Pietro Adaini (Ermanno) are toate datele vocalității rossiniene, lejeritate, extensie de glas, numai că emisia este deseori nazală și câteodată pare chiar voit accentuată în scopuri de efecte comice (duetul Ernestina – Ermanno).

În celelalte roluri au cântat discreta soprană Patricia Calvache (Rosalia) și tenorul Matteo Macchioni (Frontino).

Filarmonica Gioachino Rossini și Corul Teatrului Della Fortuna (dirijor Mirca Rosciani) au interpretat cu spirit autentic partitura sub bagheta lui Michele Spotti, un cunoscător de substanță al stilului. Și dacă alămurile ar fi fost mai atente în Uvertură, iar micile decalaje dintre cor și fosă s-ar fi evitat, totul ar fi fost perfect.

„Bărbierul din Sevilla”

Pretențioasă partitură prin intrarea ei în sângele ascultătorilor și prin reperele vocal-scenice imediat după premiera absolută din 1816 de la Teatrul Argentina din Roma! La Pesaro și oriunde este așteptată cu febrilitate, pentru voci, dirijor și mizanscenă. De data aceasta a fost mâna renumitului Pier Luigi Pizzi, autor unic al regiei, decorurilor și costumelor. Regizor colaborator și autor al luminilor, Massimo Gasparon. Pizzi a decorat simplu, pătrătos și modern scena, în primul act casa lui Almaviva este vizavi de cea a lui Bartolo apoi, intrând în interiorul vilei vedem un zid imens „protector” pentru Rosina, alte obiecte obișnuite. Culoarea albă, în oarecari nuanțe, este dominantă, cu lumină multă venind parcă din soarele torid al Sevillei. Costumele țin de epoca acțiunii, cu desene stilizate.

Scenă de ansamblu. Foto Amati Bacciardi

La acestea se adaugă meritul regizorului în abundența și detaliata mișcare scenică, în gestică minuțioasă și îndeosebi în găselnițele pentru accentuarea comicalității. Dr. Bartolo graseiază continuu, fiind ironizat deseori de Rosina, iar Don Basilio se bâlbâie în recitative. Doamne ferește să fi fost așa și în arie sau ansambluri! Apariția lui Don Alonso, adică a Contelui Almaviva deghizat, șochează întrucât este... pitic și însoțit de un violoncelist acompaniator pentru aria Rosinei „Contro un cor”: O ingenioasă idee a lui Pizzi, foarte reușită și unică față de tot ce s-a văzut până acum. Dacă în plan muzical mai adaug și appoggiaturele, „inflorescențele” aduse prin ediția critică peste tot în arii, duete, scene, pot spune că versiunea la care am asistat este destul de atipică față de cele clasice. Dar, fiind produsă la Pesaro, în inima orașului lui Rossini și urmare studiilor critice, a căpătat gir, trebuie ținut cont de ea.

Jack Swanson și Andrzej Filonczyk. Foto Amati Bacciardi

În rolul titular, tânărul bariton polonez Andrzej Filonczyk, brilliant ca vocalitate, a cântat cu energie celebra cavatină „Largo al factotum”, cu un registru acut generos, precum întrg ambitusul și abordând finalul dintr-o singură respirație. Probă de bună tehnică. Sigur, cum se întâmplă deseori la glasurile ample, unele perlaturi au fost „alunecate” (*savonnées*, cum spun mucalit francezii). Mă gândesc la duetul cu Rosina sau la intervenția finală „Di sì felice innesto”.

Maria Kataeva. Foto Amati Bacciardi

Apropo de Rosina, mezzosoprana rusă Maria Kataeva a cântat aria „Una voce poco fa” cu glas sombrat, frumos îmbrăcat în armonice și sonorități acute ample. A frazat expresiv, cu atacuri subtile de sunet și nuanțe vehemente, ca o pupilă mai mult revoltată decât docilă. Moale și catifelat a rostit „Caro, a te mi raccomando” din aria secundă, iar pasajele de coloratură i s-au potrivit absolut impecabil. În dezvoltare față de un spectacol cu „Carmen” de acum 8 ani la Düsseldorf, artista își va îmbogăți cu și mai mare succes repertoriul.

Imens *basso buffo* caricatural s-a dovedit a fi italianul Carlo Lepore (Dr. Bartolo), viguros și cu glas maleabil, cu rostire a cuvintelor plină de semnificații și adresări colorate.

Carlo Lepore și Michele Pertusi. Foto Amati Bacciardi

Un alt lux a fost distribuirea italianului Michele Pertusi în rol de *basso buffo nobile*, artist care are în portofoliu o largă panoplie de personaje mergând până la cele dramatice. A fost un minunat Don Basilio cu culoare consistentă de voce, fraze arcuite generos, ziceri subtil-expresive și sunete înalte dominatoare fie în finalul ariei „Calomniei”, fie în explozia prelungă cu multe subînțelesuri „Buona sera!”

Un american puțin cunoscut, tenorul liric Jack Swanson, fără să aibă o timbralitate de rotundă calitate, a adus portativelor rossiniene lejeritățile delicate și bravura necesare, mai ales în dificila arie „Cessa di

più resistere”. Sprijinul pe unele sonorități nazale și unele acute nu foarte focusate s-au resimțit pe alocuri.

În celelalte roluri eu evoluat soprana Patrizia Biccirè (Berta cu proiecție curată dar limitată de glas), baritonul William Corrà (un artist prezent în două roluri Fiorello și Oficialul) și Armando de Ceccon (Ambrogio, rol mut).

Debutantă la Rossini Opera Festival, bagheta italianului Lorenzo Passerini a ales la pupitrul Orchestrei Simfonice G Rossini tempi relaxați și alungați poate în exces, transparență a cordarilor și o dinamică calmă, liniștită, favorizantă vocilor. Dezlănțuirile au fost domoale dar energiile s-au degajat în încheierile paginilor instrumentale sau ale ansamblurilor.

Corul Teatrului Ventidio Basso, pregătit de Giovanni Farina, a urmărit intențiile șefului de orchestră cu meritorii rezultate.